

[Formanden.]

3) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af og ændringer i lov om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer.

Mødet hævet kl. 17³².

25. møde.

Torsdag den 24. november kl. 10.

Formanden: I skrivelse af gårds dato meddeler justitsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov for Færøerne om pantsætning af fangst i årene 1956—59.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov for Færøerne om pantsætning af fangst i årene 1956—1959.*

Loven giver de færøske fiskere hjemmel til at stifte underpant i fangsten for lån, der ydes til udrustning og drift af fiskerfartøjer, og den svarer til tidligere love for hvert af årene 1952—55 og for årene forud for krigen.

I overensstemmelse med et ønske, der fremkom under behandlingen i folketinget af den i 1954 vedtagne tilsvarende lov, foreslås der en længere gyldighedsperiode, nemlig 4 år.

Idet jeg tillader mig at henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, skal jeg anbefale dette til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 4 medlemmer til det i beværterlovens § 21 omhandlede overbevillingsnævn.
(Jfr. tidenden sp. 982).

Valgt blev: fhv. landstingsmand *Hans Hansen*, Usserød, fhv. folketingsmand *Quist Hansen*, folketingsmand *Damsgaard* og fhv. folketingsmand *Karl Olsen*.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Fortsættelse af første behandling af:
Forslag til lov om folkepension,
forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ændring af fradragsreglerne for beregning af alders- og invaliderente og pensionstillæg til invaliderentemodtagere m. v.),
forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.) og
forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven. (Til gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning) [af Ragnhild Andersen m. fl.]*

(Lovforslagene findes i tillæg A. sp. 671, 693, 713 og 731, fremsættelserne i tidenden sp. 949, 963 og 1023 og foregående forhandling i tidenden sp. 1167).

Forhandlingen genoptoges.

Thorkil Kristensen: Det lovforslag, der danner centrum i vore forhandlinger i dag, hedder forslag til lov om folkepension, men i realiteten er det lige så meget et forslag om forhøjelse af aldersrenten. Forholdet er nemlig det, at over halvdelen af de penge, man tænker sig bevilget i henhold til denne lov, skal gå til en forhøjelse af de nuværende rentemodtageres indkomst. Det ville derfor have været mere rigtigt, om lovforslaget havde heddet: forslag til lov om forhøjelse af aldersrenten og om folkepension.

Når forholdet er det, at en meget stor del af de midler, der skal disponeres over i henhold til loven, skal gå til en forhøjelse af aldersrenten, er det rimeligt, at vi, før vi går ind i en diskussion herom, ser lidt på, hvordan aldersrenten rent faktisk har udviklet sig i forhold til andre indkomster i vort samfund i de senere år. Herom indeholder kommissionsbetænkningen meget interessante oplysninger, og jeg henviser særlig til betænkningens side 41—42, hvor der findes en oversigt over disse ting.

Det fremgår heraf, at aldersrentens realværdi i årene 1938—52 er steget med 72 pct.

[Thorvil Kristensen.]

— ikke aldersrentens pengebeløb, men dens reale købekraft, som det jo også hedder. Dette er stigningen udover pristallets stigning. Sammenlignet med disse 72 pct.s stigning i aldersrentens realværdi — fremgår det af oplysningerne samme sted i betænkningen — har realindkomsten for de forskellige grupper af lønmodtagere i de samme 14 år ligget på 25—27 pct. For erhvervsdrivende angives det, at der i de 13 år fra 1938 til 1951 har været en stigning på 22 pct.; når vi frem til 1952, kommer vi vel op på 23—24 pct. Det vil altså sige, at i disse 14 år er aldersrenten reelt forhøjet med ca. 72 pct., medens forhøjelsen for lønmodtagerne og for de erhvervsdrivende — de aktive befolkningsklasser, dem, der skal sørge for den produktion, hvoraf vi alle lever — er steget med ca. $\frac{1}{3}$ af den forhøjelse, aldersrenten har fået.

Aldersrenten er altså i denne periode forhøjet meget stærkt i forhold til indtægterne i al almindelighed. Dette er sket i en periode, hvor landet har gennemlevet en verdenskrig med en 5-årig besættelse — og efter krigen 2 store valutakriser. Efter opgørelsen i 1952, som jeg taler om, har aldersrenten jo fået et nyt tillæg, men samtidig er vi gået igennem en ny, en tredje stor valutakrise. Det har slået mig, i hvilken grad man i debatten om folkepensionsforslaget og forhøjelsen af aldersrenten er gået uden om disse for sagens afgørelse dog så afgørende kendsgerninger. Jeg var imidlertid glad for, at mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Lorentzen, i går gjorde en bemærkning om aldersrentens store stigning.

Når jeg har nævnt disse ting, er det, fordi jeg gerne vil have, at det skal slås fast, også i denne af agitation så stærkt prægede sag, at man ikke er asocial, fordi man mener, at tiden efter den udvikling, jeg her har talt om, ikke er inde til at tage beslutning om en ny forhøjelse af aldersrenten. Det kan ikke være asocialt at sige, at nu er aldersrenten blevet forhøjet meget betydeligt i forhold til andre indkomster i en for landet meget

vanskelig tid, og at tiden derfor ikke er inde til at tage store beslutninger om nye fremskridt i denne retning. Jeg vil gerne have dette sagt, fordi det ikke kan være rimeligt, at beskyldningen for at være asocial skal hæftes på dem, der udtaler deres betænkninger.

Så meget om aldersrentens forhøjelse. Men selvom det største beløb i lovforslaget er afsat til dette formål, er det klart, at det principielt mere vidtrækkende er dette, at man foreslår en folkepension til alle over en vis alder, uanset hvor stor økonomisk evne de måtte have. Om dette spørgsmål vil jeg gerne sige følgende.

Hvis man nu vedtager en almindelig folkepension — den være lidt større eller lidt mindre — så har folketetinget bundet sine hænder. Det er det, jeg først og fremmest synes man bør tænke på i denne situation. Hvis man vedtager en folkepension og man så om 2—3 år kommer til det resultat, at det har vi egentlig ikke råd til, at landets økonomiske evne ikke er vokset så meget, som vi havde håbet, dengang vi sad i kommissionen, så ved vi alle, at vejen tilbage praktisk talt er spærret. Hvordan vil det se ud, hvis dette høje ting om 2—3 år skal tage stilling til spørgsmålet om at afskaffe den folkepension, man fornylig har vedtaget? Vi kan vel allesammen forestille os, hvilke vanskeligheder samtlige partier i denne sal da vil komme i. Jeg synes derfor, man skal have for øje, at hvis man tager dette principielt afgørende skridt og siger, at nu skal alle have en folkepension, så er der næsten ingen fremkommelig vej tilbage, hvis man bagefter finder, at dette egentlig var forkert. Tværtimod må man regne med, at er der først vedtaget en forholdsvis beskeden folkepension, vil der ligge et stadigt pres for at få den forhøjet. Man vil sige: 1 500 kr., det er en stor byrde for staten, men det er jo i og for sig hverken fugl eller fisk for de gamle. Der vil ligge et stadigt krav om at få pensionen forhøjet. Man vil også blive mindet om, at nok står der 1 500 kr. i denne lov, men i socialdemokra-

[Thorkil Kristensen.]

tiets program, som danner udgangspunktet for hele agitationen om denne sag, står der jo meget større beløb.

Jeg gør opmærksom på, at det øjeblik, da vi står og skal tage stilling til dette problem, er et tidspunkt, på hvilket vi befinder os i en befolkningsudvikling, som netop udfra dette synspunkt må kalde på betydelige betæneligheder. Vi ved alle, at antallet af gamle er stærkt stigende i disse år; der er forøvrigt også mange i de helt unge aldersklasser, hvorimod der er forholdsvis færre i de midterste aldersklasser, dem fra 25 til 65 år, de aldersklasser, der har byrderne som forældre, byrder af børnenes opdragelse, de aldersklasser, der foretager hovedparten af den produktive indsats og hovedparten af opsparingen her i landet. Ifølge statistisk departements vurdering, der fornylig er offentliggjort, kan man antage, at i de næste 10 år, fra nu indtil 1965, vil disse midterste, fuldt aktive årgange stige med ca. 3 pct., medens antallet af de gamle over 65 år vil stige med ikke mindre end 21 pct. Det skal man jo have for øje, før man tager beslutning om noget så vidtrækkende som dette at lægge ansvaret for de gamles forsørgelse principielt over på staten.

Der er derfor meget god grund til at gå nærmere ind på, hvad der vil være virkningerne af en sådan beslutning, hvis den skulle blive truffet. Jeg vil gerne her gå ind på tre sider af disse virkninger. Den første er den rent statsfinansielle. Hvis man vedtager regeringens forslag, vil i løbet af en 5—6 år loven medføre en forøgelse af statsbudgettet på ca. 250 mill. kr. efter de foreliggende beregninger. Med så meget skal statens udgifter forøges, og med så meget skal derfor også statens indtægter forøges, helst med tillæg af en overdækning, fordi forbrugsvirkningen på udgiftssiden jo er betydelig stærkere end på indtægtssiden — det kommer jeg til.

Om disse 250 mill. kr., eller hvor meget det nu bliver, gælder altså, at det er en overflytning. Man tager penge fra visse kredse i befolkningen, og man giver dem til andre. Det er en overflytning i to henseender: det er en overflytning mellem indtægtsklasser, og det er en overflytning mellem aldersklasser.

Man må jo, selvom der er tale om en fast procent af de skattepligtige indtægter — dog minus et vist fradrag — erkende, at en forholdsvis stor del af dette såkaldte pensionsbidrag vil blive betalt af de højere indkomstklasser. Omvendt vil, ikke mindst fordi det er selve aldersrentens forhøjelse, der tager de fleste af pengene, en forholdsvis stor del af disse penge blive afgivet til de små indtægtsklasser. Da vi allesammen ved, at opsparing hovedsagelig finder sted af de større indtægter, medens de små indtægter, sådan som det også er naturligt, i hovedsagen bruges fuldtud, vil det sige, at her finder en vis overflytning sted fra opsparing til forbrug. Vi ved allesammen, at det er det modsatte, vi trænger til.

Man kan også se denne indtægtsoverflytning fra et andet synspunkt. Det er en overflytning mellem aldersklasser. Det er en overflytning mellem de yngre og de mellemste aldersklasser på den ene side og de ældre på den anden. Det er allerede blevet fremhævet, at for de fleste af de yngre vil det gælde, at denne lov vil pålægge dem byrder, som er betydelig større end værdien af den folkepension, de selv kan vente at få. Det er jo ganske naturligt, fordi den folkepension, man allerede nu fra om knap to år vil til at udbetale til alle de gamle, i hovedsagen skal bæres af de yngre, af de aktive aldersklasser. også i den henseende må man vente at det betyder en overflytning fra opsparing til forbrug for en del af beløbets vedkommende. Ingen kan sige, hvor stor en del.

Det er derfor, man med rette er kommet ind på at tale om, at hvis man vil opkræve et bidrag, der dækker udgifterne til folkepensionen, så må der en overdækning til. 250 mill. kr.s udgifter går næsten fuldtud ind i forbruget, og derfor må der mere end 250 mill. kr. i skatteopkrævning til, for at det kan gå lige op. Men på dette punkt efterlader lovforslaget en stor uklarhed. Pensionsbidraget er kun fastsat for de to første år. Vi ved ikke noget om, hvordan det vil blive fastsat i de kommende år. Dertil kommer en anden ting, som enhver realistisk vurdering af dansk politik må få os til at tænke på, nemlig dette, at når man skal til at fastsætte pensionsbidraget i de kommende år, vil alle mulige politiske overvejelser komme til at spille ind. Man vil komme til

[Thorkil Kristensen.]

at drøfte, om det nu også er nødvendigt at fastsætte bidraget så stort.

Her melder sig en anden betragtning, som jeg for mit vedkommende egentlig tillægger endnu større betydning, og det er den, at dette pensionsbidrag jo ikke giver det fulde billede, når vi vurderer det isoleret. Hvis forholdet nemlig bliver det i de kommende år udover de første to, at man nok fastsætter pensionsbidraget sådan, at det f. eks. er 30—40 pct. større end pensionsudgiften, men at man så ved fastsættelsen af de andre skatter og afgifter her i landet siger: ja, men nu har vi dette store pensionsbidrag, derfor må vi slække lidt på andre punkter, så er overdækningen derved blevet en illusion, for da har man på andre punkter svækket finanspolitikken og dermed stimuleret forbruget.

Man kan ikke betragte folkepensionen og det dertil hørende pensionsbidrag som noget isoleret, frit i luften svævende. Det må bedømmes sammen med den øvrige finanspolitik, og hvis, som enhver må frygte, dette betydelige pensionsbidrag indirekte vil føre til, at de andre skatter bliver lidt mindre, end de ellers skulle have været, eller man på andre måder slækker finanspolitikken mere, end man ellers skulle have gjort, ja, så er overdækningen mere eller mindre forsvundet, og ingen vil om 5 eller 6 år kunne sige, hvad overdækningen virkelig er, fordi man ikke vil kunne se, hvor meget den indirekte har påvirket de andre skatter.

Dette var den ene virkning, som jeg ville sige lidt om. Den anden er den, at uanset hvor stort nu dette pensionsbidrag bliver i de kommende år, er det jo en forøgelse af de direkte skatter. Den procent, man skal betale af de sidste 1 000 kr. af sin indtægt, bliver endnu lidt højere, end den er i dag. Vi har vel alle i de senere år haft en fornemmelse af, at man skulle være forsigtig med at forhøje de direkte skatter. Det hører til de gode egenskaber ved martsforliget i år, at det til trods for, at det pålagde betydelige byrder, overhovedet ikke medførte nogen forøgelse af de direkte skatter. Forbrugsskatter er jo af flere grunde mindre betænkelige, idet de direkte gør det vanskeligere at forhøje forbruget, og de virker ikke, således som de direkte skatter, som

straf for dem, der ved større indsats gør noget for at forøge deres indkomst. Det er derfor betænkeligt, at man her står overfor en forøgelse af de direkte skatter på måske over 300 mill. kr., nemlig hvis der tilsidst skal være den fornødne overdækning. Jeg tror, vi alle nærer denne betænkelighed. Jeg er sikker på, at de i hvert fald gør det, der har deres bekymringer for, at produktion og opsparing ikke skal blive tilstrækkelige.

Der er også den fare, at når man nu forøger de direkte skatter på dette punkt, vil det blive svært, som jeg antydede før, at gennemføre de fornødne skatter til løsning af andre opgaver. Derfor siger også kommissionens formand, departementschef H. H. Koch, og professor Jørgen Dich med rette, at de er bange for, at gennemførelsen af en folkepension skal gå ud over andre sociale opgaver, som efter deres mening er mere presserende. Man kunne foruden disse sociale opgaver jo også nævne andre ting, f. eks. det store behov for investeringer i erhvervslivet. Jeg minder om den advarsel, som erhvervenes hovedorganisationer har sendt det høje ting, og som nok er værd at tænke på.

Jeg har hidtil kun talt om de direkte virkninger af dette lovforslag: den ene, at statsbudgettet bliver forøget, og den anden, at de direkte skatter bliver forøget. Efter min bedømmelse er imidlertid de indirekte virkninger de vigtigste, og dermed tænker jeg særlig på den indirekte virkning, at når nu staten principielt, omend foreløbig ikke fuldtud, begynder at tage ansvaret for hele befolkningens alderdom, så svækker vi derved et af de vigtigste motiver til opsparingen i vort land. Derom siger professor Jørgen Dich i kommissionsbetænkningen — jeg beder om den højtærede formands tilladelse til at citere:

„Der kan derfor ikke være tvivl om, at en folkepensionering uden fradrag for anden indtægt og uden fondsdannelse vil formindske den planlagte opsparing ret betydeligt.“

Det har vi vel allesammen en fornemmelse af, og særlig vil det måske gå ud over den opsparing, som er foregået i de senere år i stigende grad ved tegning af pensionsforsikringer eller på anden måde ved forsikringsmæssig sikring af folks alderdom.

[Therkil Kristensen.]

Da jeg skulle med toget herind i morges, var der en mand, der kom hen til mig og spurgte, om han måtte stille et spørgsmål. Det måtte han gerne, sagde jeg, og så spurgte han: „Sig mig, er det meningen, at vi skal opsigte vore private pensionsforsikringer, nu da vi skal til at have alderspension?“ Han fortalte mig, at han selv havde en pensionsforsikring, men når han nu skulle til at betale til den almindelige folkepension, havde han overvejet sin stilling nøje og var kommet til det resultat, at nu måtte han holde op med sin private pensionsforsikring. Han bad mig om at fortælle dette fra tingets talerstol, og jeg har nu opfyldt dette løfte.

Man kan mene, at man ikke skal lægge stor vægt på, hvad en enkelt mand siger. Når jeg alligevel nævner det, er det, fordi jeg har mødt flere eksempler på en noget lignende opfattelse, og fordi de i virkeligheden bekræfter en følelse, som vel de fleste af os har, nemlig at man i stigende grad tager ansvaret for hans alderdom fra den enkelte, samtidig med at man pålægger ham en byrde til de nuværende gamles aldersforsørgelse. Der er efter min mening to gode liberale principper, som her er i fare. Den private aldersforsørgelse bygger på to principper, som begge efter min mening er liberale. For det første bygger den på den enkeltes initiativ: det er ham selv, det i betydeligt omfang beror på, hvor godt han skal have det på sine gamle dage. For det andet bygger den private aldersforsørgelse på opsparing. I en eller anden form, gennem banker og sparekasser, gennem obligationer, gennem den virksomhed, man arbejder i, eller gennem forsikringer, foretager man opsparing, som også er til gavn for landet. Nu tales der så tit om, at opsparingen her i landet er for lille, og det er også rigtigt. Alligevel er det sådan, når man ser på nationalregnskaberne for de senere år, at vi har en nettoopsparing, der ligger mellem 2½ og 3 milliarder kr., og heraf kan man formentlig regne med at rundt regnet ¾, d. v. s. ca. 2 milliarder kr., er privatopsparing.

Vi trænger allesammen til, at den private opsparing skal blive større. Jeg tror, at der også hos mange af dem, der gerne ser en

folkepensionering, er en almindelig frygt for, at en folkepensionering tværtimod skal formindske den private opsparing, fordi den gør det mindre nødvendigt for den enkelte selv at gøre en indsats. Folkepensioneringen betyder jo i virkeligheden, at staten siger til os allesammen: nu skal vi foreløbig i det og det omfang tage os af jer, når I bliver gamle — og det ligger jo i luften, at man håber, at det skal blive mere senere.

Jeg skal gerne tilføje, at jeg personlig ikke ønsker, at vi skal have almindelig folkepension, folkepension for alle. Der er mange i Danmark, som ønsker, at vi skal have en sådan folkepension, men som ikke mener, at tiden er inde nu, og derom mener jeg i hvert fald at der ikke kan være nogen tvivl. For mit vedkommende vil jeg gerne tilføje, at jeg håber, at aldersforsørgelsen også i fremtiden i betydeligt omfang må bero på de to hovedprincipper: den enkeltes initiativ og hans opsparing. Men selvom man nu hørte til dem, der principielt gerne ser, at der kommer en folkepensionering før eller senere, kan vi vel i hvert fald blive enige om, at tiden ikke er inde dertil. Jeg er enig med det ærede medlem hr. Poul Møller i de betragtninger, han fremsatte i går om, at det i og for sig er mærkeligt, at man vil fastslå, at den 1. juli 1957 må man være stærk nok.

Når jeg har sagt dette, vil jeg gerne tilføje, at jeg naturligvis lige så godt som andre medlemmer i det høje ting kender de forhold i samfundet, som har dannet baggrunden for en del af diskussionen om en folkepensionering. Jeg kender de fleste af de argumenter, som har været fremsat i pressen, og jeg har ligesom andre medlemmer af det høje ting haft lejlighed til at snakke med folk om det både her i byen og ude i provinsen. Jeg vil gerne gå lidt ind på forskelligt af det, der danner baggrunden for kravet om en folkepension, men først vil jeg understrege, at ikke alle de argumenter, der fremsættes, er rigtige. Undertiden kan man se noget, som bærer præg af ikke at være tilstrækkeligt gennemtænkt.

Der var i „Berlingske Tidende“ den 20. ds. en artikel om dette spørgsmål. Den begynder med at fremhæve vanskelighederne ved at opspare tilstrækkeligt til, at man kan leve godt nok af det på sine gamle dage,

[Thorkil Kristensen.]

og så fortsætter bladet med følgende betragtning, som jeg beder om tilladelse til at citere:

„Selv med den bedste vilje kan vi ikke selv, derfor må staten træde til.“

Man må jo undres, når man læser en sådan udtalelse i et konservativt blad: vi kan ikke selv, og derfor må staten træde til — som om staten havde nogen som helst økonomisk evne, som den ikke har fra sine borgere. Staten har ingen økonomiske midler, ingen penge, ingen økonomiske kræfter, uden at de er taget fra borgerne, og derfor, hvis borgerne i vort land ikke har råd til en ting, har staten det heller ikke. Men det farlige er, at tingene ligesom forflygtiges ved, at kravene rettes til denne anonyme faktor, staten, som man ellers til andre tider har så meget imod.

Imidlertid er betragtningen jo også mærkelig af en anden grund. Når man siger, at selv med den bedste vilje kan vi ikke selv, får man næsten det indtryk, at vi er blevet fattigere, end vi før har været, og det er dog ikke tilfældet. Ser man på realindtægten og på forbruget her i landet, må man indrømme, at begge dele det sidste par år har været større end nogensinde før. Vi er i hvert fald ikke fattigere, end vi var før krigen. Når jeg har sagt det, vil jeg dog tilføje, at der er nogle af os, der er fattigere. Jeg tænker særlig på de mennesker, som har opsparet i kontante penge, i obligationer, på sparekassebøger, eller hvad det nu kan være; de er blevet fattigere, de har tabt på inflationen, som har betydet, at alle debitorer er blevet beriget på kreditorernes bekostning. Derfor har vi vel allesammen en dårlig samvittighed overfor kontantsparerne, selvpensionisterne, som man også undertiden kalder dem, og derfor er der god grund til at gøre noget for dem, sådan som vi i disse dage er ved at gøre det i ligningsloven, og sådan som vi også kan gøre det på dette punkt. Det kommer jeg tilbage til. For de store befolkningsgrupper gælder det imidlertid, at de ikke er fattigere end før, tværtimod.

Jeg har allerede talt om, at lønmodtagernes realindtægt var 25—27 pct. større end før krigen allerede i 1952; siden er den yderligere forøget. Det samme gælder for erhvervene. Den, som har siddet med en

erhvervsvirksomhed gennem de fleste af opgangsårene siden 1933, vil jo i virkeligheden være bedre stillet økonomisk end den, som var i en tilsvarende stilling for f. eks. 20 år siden. Når jeg har sagt dette, betyder det ikke, at jeg ikke kender de vanskeligheder, som generationsskiftet ofte frembyder i erhvervslivet og vel nok særlig i landbruget, hvor kapitalen jo er særlig stor i forhold til omsætningen. Jeg vil gerne understrege, at når generationsskiftet i landbruget byder på vanskeligheder i dag, er det ikke, fordi landbruget er blevet fattigere, end det var før krigen, tværtimod. Landbrugets folk er ligesom den øvrige befolkning gennemgående mere velstillede end før krigen, men inflationen har skabt nogle forstyrrelser, som jeg skal sige et par ord om om et øjeblik.

I fjor udsendte statistisk departement efter anmodning af realkreditkommissionen en oversigt over landbrugets formues- og gældsforhold. Det viste sig, at formuerne i 1937 netto kunne opgøres til 3,3 milliarder kr., i 1954 til 14 milliarder kr., hvilket i kroner er godt og vel 4 gange så meget. Selvfølgelig er pengenes værdi formindsket stærkt i mellemtiden, men dog ikke så stærkt; en vis reel forbedring er der. Det kan også siges på en anden måde. Gælden var i 1937 gennemsnitlig 63 pct. af landbrugskapitalens værdi; den var i 1954 gået ned til 35 pct. Nu ved vi allesammen, at der er stor forskel på landmændene i så henseende, men denne forskel består i, at det er vanskeligt for de unge, der har overtaget landbrug i de senere år. Det er betydelig lettere for de ældre, som har haft alle de gode år med, og jeg beder det høje ting betænke, at folkepensionsforslaget er et forslag om at lægge byrden på de unge til fordel for de ældre. Det er derfor, forslaget ikke svarer til situationen, heller ikke i landbruget.

Det kan man også se noget om i den samme oversigt. Ser man på gælden i procent af samtlige aktiver, både dem, der er bundet i landbruget, og dem, der står udenfor, viser det sig, at den i fjor er opgjort til 31,5 pct.; men for de lidt ældre, som har købt ejendomme før 1938, er den kun 23,6 pct. Det er altså de noget ældre, som er bedst stillet, men det er jo de yngre, der får byrden ved denne lovgivning. Det, der er

[Thorvil Kristensen.]

i vejen i landbruget, er, som vi alle ved, at realkreditlen ikke har fungeret som før. Sparekasser og kreditforeninger har givet lån, der ikke har fulgt prisstigningerne opad. Derfor er generationsskiftet så svært, derfor er det så svært for de unge landmænd at komme til, derfor beklager jeg for min del meget, at realkreditkommissionen, som blev nedsat af den forrige regering, endnu ikke har praktiske resultater at opvise. Jeg håber, de snart må komme.

Må jeg så tilføje, at det, der fremfor noget, såvidt jeg kan skønne, har dannet baggrunden for diskussionen om folkepensionen, er det misforhold, der er opstået mellem statspensionisternes stilling og stillingen for andre af landets borgere, når de bliver gamle. Her er forholdet det, at medens selv pensionisterne er blevet dårligere stillet på grund af inflationen, er det store flertal af statens pensionister blevet bedre stillet på grund af den samme inflation, fordi statens reguleringssystem er sådan, at reguleringstillægget er procentvis større ved de små pensioner og de små indtægter end ved de store; derfor har alle de små tjenestemænd, de små pensionister, fået mere end fuld dækning for dyrtiden. Dette har bevirket, at når tjenestemænd går af nu, får de en pension, der er meget betydelig, både i tornoid til, hvad mange andre gamle får at leve af, og i forhold til, hvad de selv har indbetalt, idet som bekendt statstjenestemændenes pensionsbidrag kun beregnes af deres grundløn.

Mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Lorentzen, sagde i går, at staten nu selv netto betaler 153 mill. kr. til pensionerne. Så meget mangler der i, at pensionsbidragene kan dække. Jeg kan dertil føje, at tjenestemændenes eget bidrag er rundt regnet fordoblet siden før krigen, men den samlede pensionsudgift er godt og vel firedoblet, sådan at dette misforhold er blevet stadig større. Det er jo ikke mindst ude på landet, at dette forhold falder i øjnene, fordi aldersrenten på landet er betydeligt mindre, end den er i byerne, men i statspensionerne er der jo ikke en tilsvarende forskel.

Der findes i kommissionsbetænkningen blandt bilagene på side 53 en interessant oversigt over disse forhold. Den viser, at en tjenestemand i 14. lønningsklasse, et

overpostbud af første grad, som han vil være, hvis han går af i denne lønningsklasse, får en pension, som udgør 82 pct. af den løn, han har som aktiv. Det er jo meget mere, end der oprindeligt var fastsat, da man lavede statens pensionsystem. Dertil kommer, at det, han har bidraget med, kun er fastsat i forhold til hans grundløn.

Men hvad der navnlig falder i øjnene i denne oversigt, er, at man sammenligner ham ikke blot med en aldersrentemodtager på landet, som kun får godt 3 000 kr., altså mellem halvdelen og en trediedel af, hvad det pensionerede postbud får, men man sammenligner ham også med, hvad en ufaglært arbejder på landet får ved fuld beskæftigelse; det er pr. 1. april 1954 opgjort til 7 250 kr., medens den pågældende pensionist får 8 080 kr. Altså får denne mand som pensionist, efter at han har gjort sin livsgerning, ca. 10 pct. mere, end en ufaglært arbejder får, medens han gør sit arbejde ved fuld beskæftigelse.

Det er klart, at dette misforhold bør rettes. Men det er jo ikke sådan, at man altid skal rette et misforhold i opadgående retning. Hvis vi gør det til en almindelig regel, at hver gang der er et misforhold mellem en mand og en anden, giver vi mere til ham, der har mindst, rækker vi netop hånden til inflationens kræfter. Et misforhold må kunne rettes både ved, at man forøger den mindste sats, og ved at man nedsætter den største. Det er efter min mening en afgørende betragtning ved behandlingen af denne sag, at man bør ændre statens pensionsystem, forøge statspensionisternes pensionsbidrag, så det står i forhold til den fulde løn, og reducere de meget høje pensionsprocenter, som man nu efterhånden får, og dette bør man gøre, før man tager stilling til folkepensionsordningen.

Det fremgår tydeligt af lovforslaget og dets bemærkninger, at man i virkeligheden ikke selv ved, hvor vi er henne i spørgsmålet om tjenestemændene. Man tager en foreløbig stilling og ved ikke, hvad der senere skal ske. Vi bør ordne dette pensionsspørgsmål, før folkepensionen kommer frem til endelig behandling.

Jeg ved meget vel, at man til disse betragtninger vil sige, at statens tjenestemænd til gengæld for de store pensionsretigheder har haft en lavere løn, end man

[Thorkil Kristensen.]

har i det private erhvervsliv. Dette har været rigtigt. Det er vel stadig rigtigt for en del af de højere tjenestemænds vedkommende, men det er ikke længere rigtigt for de store lønningsklasser i staten, som svarer til faglærte og ufaglærte arbejdere i det private erhvervsliv.

Men der er også andre spørgsmål, der skal afklares, før vi er modne til at tage stilling til et spørgsmål af så stor rækkevidde som det, der her foreligger. Det ærede medlem hr. Bundvad sagde i går, at folkepensionen ville måske være den største nydannelse i vor socialpolitik i den sidste menneskealder, eller i hvert fald var det et lignende udtryk, han brugte. Og det er rigtigt. Jeg vil tro, at det principielt er en større ændring end socialreformen af 1933, som jo trods alt mere var en kodifikation, end det var en stor revolution. Når jeg siger, at dette er en stor principiel ændring, er det, fordi det er en meget vidtgående beslutning, hvis staten nu går over til principielt at tage et medansvar, måske efterhånden voksende til et fuldt ansvar, for hele befolkningens aldersforsørgelse.

Inden vi derfor tager stilling til dette, bør vi se på vor socialpolitik i almindelighed og se på, hvor vi egentlig er henne med retningslinierne. Det er jo længe siden, der har været en principiel socialpolitisk debat i det høje ting. Jeg kunne have lyst til at sige, at man kun kan skelne imellem, hvad jeg ville kalde generel socialpolitik og speciel socialpolitik. Det er generel socialpolitik, når det offentlige giver støtte efter generelle synspunkter til fordel for store, generelt fastsatte samfundsklasser. Dette lovforslag er et udpræget, typisk eksempel på generel socialpolitik. Det samme gælder boligstøtten, som vi nu dog endelig er begyndt at afvikle, den var jo også generelt formuleret; principielt kunne egentlig hele befolkningen komme ind under den, og vi ved allesammen, at også folk, der er velstillede, har nydt godt af denne lovgivning.

Vor socialpolitik begyndte jo med, at de rige skulle hjælpe de fattige, og det var der god grund til; men i de generelt formulerede afsnit af vor socialpolitik er det efterhånden gået i retning af, ikke længere at de rige hjælper de fattige, men at alle skal hjælpe alle. Det gør man ved boligstøtten, og det

vil man også gøre ved folkepensionen. Derfor er det jo, at skatterne bliver så høje, derfor er det, man kommer til at give hjælp til en del, som ikke behøver det; og socialpolitikken mister dog sin mening, hvis de, der skal betale, gennemgående er de samme som dem, der skal have.

Derfor tror jeg for min del, at vi i stigende grad skal samle vor opmærksomhed om det, jeg vil kalde den specialiserede socialpolitik. Hvad mener jeg med det? Dermed mener jeg, at man skal sætte ind på at hjælpe — og hjælpe sådan, at det virkelig duer noget — på de specielle punkter, hvor der virkelig er trang til det. Jeg tror, vi alle har grund til at have en dårlig samvittighed i anledning af den måde, hvorpå vi har behandlet de sindssyge her i landet; sindssygehospitalerne er jo langt fra i den stand, de burde være i, og det samme gælder på visse andre punkter. Man kunne nævne de åndssvage, man kunne mere generelt sige de evnesvage, og også for enkerens vedkommende gælder det, at her trænger vi til at gøre mere — det er der jo forresten også forslag fremme om. Jeg kunne have lyst til mere almindeligt at sige, at der kan sættes ind socialpolitisk til fordel for dem, der har svært ved at følge med i nutidens tempo; det gælder de evnesvage; det gælder dem, der er blevet alene, som har mistet deres forsørger, og som måske står med en flok børn, de skal klare det for.

Vor tid er på mange måder en rig tid, men det er også en hård tid for dem, der har svært ved at følge med i det hastige tempo, som nutidens produktionsformer kræver. Her er der brug for en menneskelig indstilling. For et rimeligt beløb kan man gøre meget til gavn for mennesker, hvis man sætter ind på de punkter, hvor der virkelig er trang. Men hvis man nu generelt skal til at overtage statens ansvar for alderdommen for mange mennesker, som ikke behøver det, ja, så gør pengene mindre nytte, end hvis de bliver sat ind på de rigtige punkter. Jeg må også henvise til professor Jørgen Dichs og departementschef Kochs betragtninger, og jeg går ud fra, at udvalget vil tage en grundig drøftelse af hovedlinierne i vor socialpolitik, før vi gør dette store spring ud i det uviste.

Der er imidlertid også andre undersøgelser, der bør foretages. Professor Jørgen Dich har i sit interessante afsnit i betænkningen

[Thorkil Kristensen.]

skrevet om forskellige undersøgelser, bl. a. de opinionsundersøgelser, der skulle til for at belyse indvirkningen på arbejdsindsatsen og på opsparingen ved de foranstaltninger, der her er foreslået — jeg henviser til betænkningen side 170 og 175 — og jeg henstiller, at udvalget tager initiativ til, at sådanne undersøgelser bliver foretaget. Samtidig bør efter min mening udvalget også foranstalte en undersøgelse, der tager sigte på en sammenligning mellem udviklingen af statens pensionsordning og de private pensionsordninger, som man har i stigende antal i private firmaer. Det misforhold, der her er opstået, er jo en af de faktorer, der har fremmet kravet om, at man skal lade staten tage ansvaret.

Dertil kommer noget andet, som jeg tillægger endnu større betydning. Jeg har i de sidste finanslovdebatter henstillet til den højtærede finansminister, at man med henblik på de store opgaver, det danske samfund får i de kommende år, i det omfang, det nu er muligt, foretager en langtidsundersøgelse af vore økonomiske vilkår, af statsbudgettets sandsynlige udvikling under visse forudsætninger, men navnlig af produktionens udvikling og af prisudviklingen for vore import- og eksportvarer i nogle år fremover, så langt man nu kan det med den fornødne grad af vurderingsmuligheder. Jeg er klar over, at det er vanskeligt, men det er ikke umuligt at gøre noget for i hvert fald at få større klarhed, end vi har i dag — og den internationale inflation, der nu har været så længe, understreger jo betydningen af dette. Jeg henstiller, at man også tager disse ting op til overvejelse i udvalget.

Jeg er glad for, at den højtærede finansminister under sidste års finanslovdebat udtalte sig forstående overfor disse ønsker; jeg håber, vi kan tale os tilrette om noget, som er værdifuldt. Jeg er på det rene med, at disse undersøgelser vil tage tid, men vi kan ikke forsvare at jage denne lovgivning igennem i en hast, jeg kunne næsten fristes til at sige: af frygt for at få den tilstrækkelig grundigt oplyst. Det er bedst at vide, om vi er på sikker grund, før vi træffer nogen beslutning, og det er så heldigt, at vi ikke behøver at afvente disse langtidsundersøgelser, før vi løser det mest aktuelle problem.

Og her vender jeg tilbage til kontant-

sparerne. Det misforhold, der først og fremmest er opstået, er jo det, der er mellem dem, der har sparet til deres egen pensionering, og dem, der er inde under en statspensioneringsordning. Det kan vi, som jeg sagde før, rette fra begge sider. Vi kan også rette det i aldersrentelovgivningen. Fra venstre og det konservATIVE folkeparti kom der den 26. august 1953 en skrivelse til folkeforsikringskommissionen, der antydede visse ting i denne retning, og jeg er glad for at se, at et af de lovforslag, vi behandler i dag, netop tager disse problemer op. Jeg tænker på forslaget om ændring i folkeforsikringsloven, hvorigennem man jo dels vil forhøje aldersgrænsen, tiltrædelsesalderen, hvorved vi sparer nogle penge, dels på den anden side vil lempe fradragsreglerne, så at rentemodtagere kan have større indtægt og formue ved siden af aldersrenten. Dette kan, hvis det formes rigtigt, nogenlunde hvile i sig selv, og det har den store fordel, at det vil fremme opsparingen, medens derimod folkepensionsloven vil formindske opsparingen. Jeg henstiller, at man i udvalget tager lovforslaget om ændring i folkeforsikringsloven op først og får det gennemført i vinter, så at vi kan øve større retfærdighed imod dem, der selv har sparet op, og også på den måde stimulere opsparingen. Derved vil forøvrigt også en noget større kreds komme med, og de, der gerne ser en almindelig folkepension, vil kunne trøste sig med, at derved er vi kommet et skridt i den retning; så kan man altid senere diskutere, hvor langt man skal gå efterhånden.

Jeg betragter altså dette som den første opgave, der ligger for, og den håber jeg man vil løse hurtigt. Men selve det principielle hovedspørgsmål om aldersforsørgelsens fremtidige ordning her i landet bør man behandle grundigt som det vidtrækkende langtidsproblem, det er.

Socialministeren (Strøm): Allererst vil jeg gentage den tak, jeg i min fremsættelsestale rettede til folkeforsikringskommissionen, hvis formand som bekendt var departementschef H. H. Koch, for det store arbejde, kommissionen har udført, en tak til formanden, de enkelte medlemmer og andre, der har været kommissionen behjælpelige med arbejdet.

[Socialministeren.]

Dernæst vil jeg sige ordføreren for det socialdemokratiske parti, det ærede medlem hr. Bundvad, og ordføreren for det radikale venstre, det ærede medlem hr. Svend Jørgensen, tak for det arbejde, de to ordførere har udført i folkeforsikringskommissionen, et arbejde, der førte frem til enighed om at henstille til regeringen at fremsætte et lovforslag bygget op efter visse retningslinier, retningslinier, som jeg har fulgt ved udarbejdelsen af lovforslaget, og jeg takker de to ordførere for den tilslutning, de på socialdemokratiets og på det radikale venstres vegne har givet lovforslaget ved første behandling.

Jeg takker også samtlige ærede ordførere for de øvrige partier, for selvom de havde kritiske bemærkninger til lovforslaget, forstod jeg dog på samtlige ordførere, at de ville være med til at søge frem til en forbedret lovgivning på dette område. Selv det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen forstod jeg ville medvirke til gennemførelsen af visse af de ting, som jeg har foreslået, selvom han havde visse økonomiske betænkeligheder.

Men efter den diskussion, der har været ført gennem flere timer om de lovforslag, jeg har fremsat, hvor alle mulige problemer er blevet rejst, er det dog vist rimeligt, at jeg i korte træk præciserer, hvad lovforslagene i virkeligheden går ud på. Jeg gør opmærksom på, at min kollega, finansminister Kampmann, vil gøre nogle bemærkninger til de økonomiske betragtninger, der er fremsat.

Forslaget om folkepension og forslaget om ændringer i folkeforsikringsloven går jo ud på, at enlige kvinder, der er fyldt 62 år, og andre, der er fyldt 67 år, har ret til folkepension. Pensionen skal endvidere tilkomme personer, der — uanset at de ikke har opnået den ovennævnte alder — oppebærer aldersrente eller opfylder betingelserne for at oppebære aldersrente. Tilgangsalderen er således foreslået fastsat til 62 år for enlige kvinder og 67 år for andre.

Tilgangsalderen for adgang til aldersrente er ligeledes foreslået forhøjet til henholdsvis 62 år og 67 år, dog først efter en overgangsperiode. Overgangsbestemmelserne går ud på, at der ikke sker nogen forhøjelse af aldersgrænsen i de første 2 år efter lovens ikrafttræden, og at grænsen derefter i de næste 2 år forhøjes med et halvt år og i hvert af de følgende år med et halvt år. Resultatet bliver derfor, at aldersgrænsen først 6 år efter lovens ikrafttræden, d. v. s. først fra 1. april 1963, bliver 62 år og 67 år, og jeg finder, at man derved har taget skyldigt hensyn til personer, der nærmer sig den alder, da de efter de gældende regler ville have adgang til aldersrente.

Jeg vil i denne forbindelse nævne, at der efter folkeforsikringsloven er adgang til, når svigtende helbred eller andre særlige omstændigheder taler derfor, at yde en person aldersrente allerede fra det 60. år, og denne aldersgrænse er ikke foreslået ændret. Da der blandt en del ældre medborgere hersker den opfattelse, at de, der har nået den aldersgrænse, hvor de eventuelt kunne få aldersrente, nu skal vente i en længere periode, giver jeg disse oplysninger udfra den betragtning, at de pågældende, når de kender disse overgangsbestemmelser, må erkende, at der er taget skyldigt hensyn til deres forhold.

Også invaliderentemodtagerne vil få et pensionstillæg af samme størrelse som det, folkepensionen giver dem. Jeg fremhæver udtrykkeligt dette, fordi jeg har fået mange henvendelser fra invaliderentemodtagere, som spørger, om de nu ikke skal have noget. Og hertil svarer jeg: jo, de skal have et beløb svarende til det, som folkepensionisterne, der får aldersrente, skal have.

Folkepensionen foreslås udredet med følgende beløb: i den første 2 års periode skal den både for rentemodtagere og andre efter forslaget udgøre 408 kr. årlig for ægtepar og 276 kr. for enlige og ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle opfylder betingelserne for at få folkepension. I den

[Socialministeren.]

følgende 2 års periode, fra 1. juli 1959 til 30. juni 1961, foreslås ægteparpensionen fastsat til 708 kr. årlig for rentemodtagere og 900 kr. for andre og pensionen til enlige til 468 kr. årlig for rentemodtagere og 600 kr. for andre. Derefter skal pensionen for ægtepar udgøre 900 kr. årlig for rentemodtagere og 1500 kr. årlig for andre og pensionen for enlige 600 kr. årlig for rentemodtagere og 1 008 kr. for andre.

Folkepensionsydelsen skal være den samme, uanset hvor i landet modtageren bor. For aldersrentemodtagere sker der på den måde en vis udligning af forskellen mellem ydelserne i de tre kommunegrupper. For rentemodtagerne foreslås der indregnet forskellige tillæg, nemlig rentetillægget, beklædningsstillægget og brændselstillægget samt de særlige eengangsydelser, i rentens grundbeløb. Dette sker af praktiske hensyn.

Når jeg kommer med disse oplysninger igen, er det, fordi der er rentemodtagere, der har fået den opfattelse, at de derved får mindre i rente. Det faktiske forhold er altså, at rentemodtagerne vil få deres rente forbedret med det beløb, folkepensionen til rentemodtagere udgør.

Der gives efter forslaget rentemodtagere noget større mulighed for at have indtægt ved siden af renten, idet der ved renteberegningen ses bort fra et beløb op til 80 pct. af rentens grundbeløb, medens overskydende indtægt fradrages med 72 pct.

Til finansiering af ordningen foreslås et bidrag på 1½ pct., og normalt vil der blive tale om et bidrag på ca. 1. pct. af den samlede indkomst.

Lovforslaget er som sagt bygget op på den mindretalsindstilling, som socialdemokratiet og det radikale venstres repræsentanter er fremkommet med i folkeforsikringskommissionen, men som jeg sagde i min fremsættelsestale, er der i de øvrige mindretalsindstillinger meget, der ligner det forslag, jeg har stillet.

Venstres repræsentant, forhenværende minister Elmquist, har i kommissionen stillet forslag om en supplerende rente med en overbygningspension, der skal ydes til mænd fra det 67. år og til kvinder fra det 62. år. Pensionen ansættes for samlevende ægtefæller til 8 pct. af den til enhver tid fastsatte gennemsnitsindtægt for forsørgere, hvil-

ken for tiden udgør ca. 660 kr. årlig. For enlige gradueres overbygningspensionen i samme forhold som aldersrenten, det vil sige, at enlige vil få ca. 440 kr. årligt. Forhøjelse af pensionen kan ske ved at forhøje den nævnte procentsats, og aldersrenten skal da nedsættes tilsvarende. Finansieringen af udgifterne ved pensionen skal ske ved et særligt bidrag, der opføres som et særligt beløb på skattebilletten. Med de lighedspunkter, der her er, vil jeg ikke synes, det vil være umuligt for partiet venstre at give tilslutning til mit forslag, og jeg forstod da også på det ærede medlem hr. Lorentzen, at han var villig hertil.

Jeg understreger, at også venstres repræsentant i folkeforsikringskommissionen har peget på et særligt bidrag, opført på skattebilletten.

Til det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen vil jeg sige, at nu har folkeforsikringskommissionen arbejdet i syv år, og venstre har haft en repræsentant med, som har stillet et forslag, der — bortset fra visse beløbs størrelse — i allerhøjeste grad ligner det forslag, jeg har fremsat her fra folketingets talerstol, og jeg synes ærlig talt, at det ærede medlem havde haft god lejlighed til i denne periode at bearbejde sit partis repræsentant. Jeg forstår det imidlertid således, at partiet venstre alligevel er indstillet på en saglig drøftelse af det lovforslag, jeg har fremsat, og jeg takker partiet venstre, fordi det vil være med til en saglig drøftelse efter de retningslinier, jeg har skitseret.

Det ærede medlem hr. Lorentzen fremsatte en udtalelse i anledning af bemærkningerne til lovforslaget om ændringer i folkeforsikringsloven vedrørende adgangen til at dispensere fra betingelserne for at opnå aldersrente. Det ærede medlem fandt socialministeriets fortolkning lidt flot og udtalte ønske om, at der i forslaget indsættes nærmere regler for denne dispensations administration. Den omhandlede bestemmelse, folkeforsikringslovens § 1, stk. 3, giver mulighed for, at der undtagelsesvis kan tillægges en person aldersrente fra det fyldte 60. år, når svigtende helbred eller andre ganske særlige omstændigheder taler derfor. Det er således rigtigt, som anført i bemærkningerne til lovforslaget, at der også vil kunne dispenseres udenfor tilfælde af svigtende hel-

[Socialministeren.]

bred. Dispensationen kræver samtykke af direktøren for sygekassevæsenet, således at der heri skulle ligge sikkerhed for en ensartet praksis i de forskellige dele af landet.

Det ærede medlem hr. Lorentzen udtalte betænkelighed ved, at folkepensionen ikke er foreslået pristalsreguleret. Jeg har intet imod, at det i udvalget drøftes, om vi skal pristalsregulere folkepensionen; vi kan prøve, om vi kan tale os tilrette om det dér.

Det ærede medlem rejste også spørgsmålet om zonegrænserne. Nu er der jo i lovforslaget om folkepension ikke tale om zonegrænser; det beløb, der er foreslået, er ens for hele landet. Hvad angår zonegrænserne i folkeforsikringsloven, er spørgsmålet for tiden til undersøgelse i statistisk departement. Denne undersøgelse vedrører ikke alene alders- og invaliderentemodtagernes forhold, men også mange andre forhold indenfor den sociale lovgivning, hvor zonegrænserne gør sig gældende. Jeg mener derfor, det vil være rimeligt at afvente resultatet af departementets undersøgelse. Når det foreligger, kan vi vende tilbage til spørgsmålet, og det forstod jeg i virkeligheden også at det ærede medlem hr. Lorentzen var enig med mig i.

Det ærede medlem mente ikke, at det fremsatte lovforslag om folkepension fulgte det forslag, vi gik til valg på. Nej, det er rigtigt. Det sidstnævnte forslag gik ud på over en periode af 30 år at indføre en alle gamle omfattende folkepensionsordning til afløsning af den gældende aldersrenteordning. Folkepensionens satser skulle gradvis forhøjes til at være ca. 33 pct. højere end de nugældende københavnske aldersrentesatser, og folkepensionen skulle gøres værdifast derved, at pensionen på ethvert tidspunkt skulle stå i et fast forhold til befolkningens gennemsnitsindtægt, idet den skulle udgøre $\frac{2}{3}$ heraf. Tilgangsalderen skulle efter en overgangstid på 8 år sættes til 62 år for enlige kvinder og 67 år for andre. Udgifterne til ordningen skulle principielt dækkes gennem skatterne. Når man nu fra visse sider hævder, at det socialdemokratiske parti forud for valget har lovet, at bare det kom til og fik dannet regering, skulle alle få en folkepension på 5 000 kr. eller 6 000 kr., må jeg fastslå, at denne påstand er fuldkommen grebet ud af luften. Det, jeg

har nævnt her, var altså socialdemokratiets retningslinier for en folkepension forud for det sidste valg; men det lovforslag, jeg har fremsat, bygger på det fællesforslag, der er stillet af socialdemokratiets og det radikale venstres repræsentanter i kommissionen.

Det ærede medlem hr. Lorentzen bad mig bekræfte eller, hvis jeg ikke kunne det, korrigere ham, at grundbeløbene i København efter lovforslaget ført frem til regulering pr. 1. oktober 1955 for et ægtepar bliver 4 278 kr. og for enlige 2 831 kr. Det ærede medlem sagde, at der stod andre tal i lovforslaget. Det er rigtigt, idet lovforslagets tal, 4 224 kr. og 2 796 kr., er angivet pr. 1. april 1954, og under hensyn til, at reglerne ifølge lovforslaget skal træde i kraft pr. 1. april 1957 med indregning af forhøjelsen af rentetillægget pr. 1. august 1955 og 1. april 1957 med ialt $3\frac{1}{2}$ pct. i henhold til loven af 24. maj 1955 om godtgørelse af huslejeforhøjelse, således som det også fremgår af lovforslaget og dets bemærkninger; pr. 1. oktober 1955, d. v. s. på grundlag af julipristallet for 1955, ville de omhandlede beløb have udgjort henholdsvis 4 374 kr. og 2 890 kr.

Det ærede medlem hr. Lorentzen forstår ikke, at vi ikke har indført en bestemmelse om, at den, der venter nogle år med at få folkepension, skal have noget mere, end hvis vedkommende får folkepension fra 62 års eller 67 års alderen. Dette spørgsmål kan vi se på i udvalget, men rent umiddelbart kan jeg ikke se, hvad man skulle kunne opnå derved.

Det ærede medlem udtalte iøvrigt sympati for lovforslaget, men sagde, at han ikke gik ind i arbejdet med bind for øjnene. Så har det ærede medlem det ikke som retfærdighedens gudinde, for, såvidt jeg ved, har hun bind for øjnene, men lad det nu være. Det vigtigste er, at vi når frem til et retfærdigt resultat.

Det konservative folkepartis repræsentant, det ærede medlem hr. Poul Møller, har i kommissionen stillet forslag om udvidelse af fradragsreglerne. Udgifterne herved er foreslået dækket ved at pålægge statsskatteyderne et bidrag på $\frac{1}{4}$ pct. af den skattepligtige indtægt. Den konservative repræsentant har endvidere stillet forslag om en pensionsmæssig overbygning på aldersrenten. Pensionen skal ydes fra

[Socialministeren.]

det 67. år og udgøre 1 000 kr. årlig for ægtepar og 600 kr. årlig for enlige, for aldersrentemodtagere dog 500 kr. for ægtepar og 300 kr. for enlige. Aldersrentens grundbeløb skal nedsættes med halvdelen af disse beløb. Ordningen finansieres ved at pålægge et bidrag svarende til 1¼ pct. af den skattepligtige indkomst.

I det konservative folkepartis forslag vil man finde så udprægede lighedspunkter med regeringsforslaget, at jeg aldeles ikke kan begribe, at partiet nu hengiver sig til det af professor Jørgen Dich stillede forslag på bekostning af sit eget forslag om en folkepension til alle på 1 000 kr. for ægtepar, 600 kr. for enlige, det halve til aldersrentemodtagere, men altså en folkepension til alle dækket ved et bidrag på skattebilletten. Det var ikke just de toner, vi hørte fra det ærede medlem hr. Poul Møller i går.

Når jeg nu igen har stillet regeringsforslaget, forslaget fra venstres repræsentant i folkeforsikringskommissionen og forslaget fra det konservative folkepartis repræsentant i kommissionen op ved siden af hinanden, er det, som jeg har sagt, for at minde om de lighedspunkter, der findes, og som jeg synes skulle kunne føre til, at vi i udvalget kan samles om det forslag, jeg på regeringens vegne har fremsat. Enkeltighederne er vi selvfølgelig parat til at forhandle om.

Når jeg ikke kan forstå, at det ærede medlem hr. Poul Møller har forladt sine egne forslag og er gået over til professor Jørgen Dichs, er det først og fremmest, fordi der i kommissionen har været enighed om, at en forsikringsmæssig ordning hvilende på præmiereservesystemet ikke kan anbefales, da den ville medføre, at der kom til at hvile en dobbelt byrde på den produktive del af befolkningen, der dels måtte betale bidrag til egen forsikring, dels måtte afholde udgifterne til dækning af renten for de nuværende aldersrentemodtagere. Et sådant system ville som anført af kommissionen forudsætte fondsdannelser på ca. 25—30 milliarder kr.; kommissionen fraråder det, og såvidt jeg har forstået det ærede medlem hr. Poul Møller, fraråder han det sammen med den øvrige kommission.

Med hensyn til en tvungen overbygning på aldersrenten kommer kommissionen til det samme resultat og, såvidt jeg har forstået det, også det ærede medlem hr. Poul Møller. Men så er det, professor Dich kommer med sit forslag om en frivillig overbygning på aldersrenten. De samme indvendinger, som kommissionen gør gældende overfor en tvungen overbygning, vil imidlertid, hvis en frivillig overbygning skulle få nogen som helst betydning, kunne gøres gældende også overfor denne. Jeg mener derfor, at det forslag, vi nu behandler, er mere egnet til at løse problemerne. En frivillig overbygning vil betyde, at de unge skulle begynde at betale for selv til sin tid at kunne få en noget højere rente end den gældende — men hvad så med de nuværende rentemodtagere, selvpensionister og aldersomsopparere; skal de ikke have nogen forbedring af deres økonomiske kår? Hvis det er det konservative folkepartis mening, at det skal de — og det forstod jeg at det ærede medlem hr. Poul Møller faktisk var indstillet på — ja, så står vi altså dér, hvor den produktive befolkning skal betale både for sin egen sikring i alderdommen og for de forbedringer, man eventuelt vil give de nulevende gamle. Da jeg hørte det ærede medlem hr. Poul Møllers tale, fik jeg nærmest det indtryk, at det ærede medlem ville være med til dels at gennemføre regler om forhøjet fradrag, dels at gennemføre noget i retning af professor Jørgen Dichs forslag. Jeg savnede imidlertid det ærede medlems stillingtagen til de nuværende rentemodtagere, der ikke har indtægt ved siden af renten, men vi kan da ikke gennemføre nogen ordning uden også at komme dem til hjælp.

Til det ærede medlem fru Ragnhild Andersen vil jeg sige, at det ærede medlem jo også i folkeforsikringskommissionen har stillet forslag om en 5 års ordning, hvorefter aldersrenten gradvis forhøjes, således at den ved ordningens udløb er nået op på to trediedele af den faktiske gennemsnitsindtægt for forsørgere. Størrelsen af aldersrenten eller folkepensionen skal afhænge af modtagerens økonomiske forhold, men de nuværende fradragsregler skal lempes betydeligt. I de år, kommissionen har arbejdet, har det ærede medlem haft mulighed for at fremføre sine betragtninger dér, men

[Socialministeren.]

har ikke fået tilslutning. Jeg synes derfor ærligt talt, det ville være mere rimeligt, at det ærede medlem nu støttede det forslag, jeg har fremsat, et forslag, som indeholder betydelige forbedringer også for de nuværende rentemodtagere.

Jeg er i hvert fald teknologisk for, at det socialdemokratiske og det radikale medlem har formået at tale sig tilrette, for tænkt, om vi skulle have startet med 7 forskellige forslag her i tinget! Så havde der været lange udsigter for opnåelsen af et resultat. Nu håber jeg, at det med god vilje fra alle sider kan nås, således at de terminer, jeg har foreslået — den 1. april 1957 for ændringerne i folkeforsikringsloven og med hensyn til indbetalingen af bidrag og den 1. juli 1957 for udbetalingen af folkepensionen — kan overholdes.

Også det ærede medlem hr. Poul Møller mente, at hvis det forslag, jeg har fremsat, er rigtigt, kunne vi hurtigt gennemføre det. Jeg mener, at folketinget har krav på en vis tid til behandlingen, og hvis tinget i løbet af indeværende folketingsår vil gennemføre denne lovgivning, vil administrationen også have den fornødne tid til tilrettelæggelsen, så at terminerne kan overholdes.

Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen synes, det er længe at vente på et resultat, men når jeg tænker på, at det ikke er lykkedes det ærede medlem gennem 7 år at få folkeforsikringskommissionen til at tilslutte sig det forslag, det ærede medlem har stillet, synes jeg, at jeg har grund til til at være tilfreds, hvis folketinget vil færdigbehandle lovforslagene i dette folketingsår.

Det ærede medlem hr. Søren Olesen betragter vort forslag som et rent politisk forslag. Jeg må erkende, at jeg synes, det er i høj grad sagligt. Det, vi tilstræber, er at gennemføre en almindelig folkepension gældende for alle uanset formue og indtægt. Det er det, befolkningen under den diskussion, der er gået forud for valgene, har givet sin tilslutning. Så fremhæver det ærede medlem, at de medborgere, der i dag er i de produktive aldersklasser, skal betale til ældre og også til folk, der har nok i forvejen. Ja, det er rigtigt, men man glemmer, at der også skal betales til folkepensionen, og det er i hvert fald afgjort, at de produk-

tive aldersklasser, som retsforbundet nu kaster sin kærlighed på — jeg understreger: selvfølgelig ikke af politiske grunde — engang vil stå som aldersrentemodtagere eller alderspensionister, og så er der andre, der skal betale til dem. Det tror jeg man må gøre sig klart.

Det ærede medlem nævnte tjenestemændene, og det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var inde på samme problem. Det ærede medlem hr. Søren Olesen mente, at der var en urimelig forskel mellem tjenestemænd og andre. Nu går jeg ud fra, at spørgsmålene vedrørende tjenestemændene bliver taget op til behandling i lønningsskommissionen, men på eet område har man forsøgt at skabe lighed, nemlig på det område, som alle kritiserer. En tjenestemand kan nemlig have så stor en indtægt, som det skal være, når han får pension fra stat eller kommune, uden at der trækkes noget fra i pensionen, altså det samme, som foreslås for folkepensionisterne.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen nævnte, hvordan aldersrenten er steget i forhold til andre indtægter. Selvom jeg må indrømme, at her taler hjertet med, forholder det sig faktisk således, at et aldersrenteægtepar i 1938—39 kun havde 1 152 kr. at eksistere for og enlige mænd havde 777 kr. årligt her i hovedstaden. Nu, da vi er nået til året 1955—56, har et ægtepar her i hovedstaden ca. 4 300 kr. årligt og enlige ca. 2 877 kr. Jeg er lykkelig over, at vi har fået forbedret vilkårene for rentemodtagerne noget i årene fra 1938—39 til 1955—56, men, ærede medlemmer, i betragtning af, at et aldersrenteægtepar skal leve for dette beløb, klare alle udgifter for det, tror jeg, enhver må erkende, at der er god mulighed for, at den øvrige del af befolkningen vil medvirke til at give disse mennesker noget bedre vilkår, end de har i dag. Selvom arbejderne her i København og ude omkring i landet, hvad enten det er håndens eller åndens arbejdere, skal betale et bidrag til folkepensionen, tror jeg i hvert fald ikke, at der fra dem vil komme nogen modstand mod at gennemføre de her foreslåede ordninger. De ved nemlig alle, at der kommer en dag, hvor alderen melder sig for dem, og de kan godt se, at hvis de skulle leve på samme vilkår som dem, vi i dag byder rentemodtagerne,

[Socialministeren.]

ville de være misfornøjet dermed. Selvom det måske er hjertet, der taler, synes jeg alligevel, det ville være dejligt, om vi ikke altid, når talen er om vore gamle, invalider og enker vurderer, om vi nu på dette felt kan få råd til at give dem de penge, det drejer sig om, eller vi ikke kan.

Det er klart, at jeg også har gjort mig mine forestillinger i den forbindelse, når angrebene nu sættes ind. Man mener, at hvis vi nu gennemfører en folkepension, kunne det måske bevirke, at man måtte opgive andre sociale opgaver eller gå andre opgaver for nær, som trænger sig på indenfor børneforsorgen, forsorgen for de evnesvage, sygekasselovgivningen m. v. Jeg håber imidlertid, at jeg har gjort min stilling op, når jeg vurderer den almindelige sociale udvikling gennem årene således, at om vi vil, behøver gennemførelse af folkepensionen ikke at hindre gennemførelse af en rimelig forbedring på andre sociale områder.

I 1938—39 udgjorde de egentlige sociale udgifter i henhold til den under socialministeriet hørende lovgivning 7,2 pct. af nationalindkomsten, og i 1953—54 udgjorde de 7,3 pct. Noget sådant ligefremt faretruende ved dette kan jeg altså ikke se, idet stigningen kun andrager 0,1 pct. Jeg er selvfølgelig klar over, at den gode beskæftigelse har sin andel heri. Hvis man indregner det udgiftsbeløb, som vi i henhold til forslagene om folkepension og om ændringer i folkeforsikringsloven ville komme op på, når ordningen er gennemført, i udgiftsbeløbet for 1953—54 og sammenligner dette beløb med nationalindkomsten i 1953—54, kommer vi til en andel på ca. 8,3 pct., altså en stigning på ca. 1 pct.

Det er naturligvis ikke muligt mere præcist at sige noget om, hvordan nationalindkomsten vil udvikle sig; men hvis man går ud fra en stigning i nogenlunde samme takt som i årene fra 1947—48, hvor nationalindkomsten var 14 400 mill. kr., og til 1953—54, hvor den var 22 900 mill. kr., og man ligeledes foretager et skøn over udviklingen i de sociale udgifter, vil vi nå til, at disse, inkl. udgifterne i henhold til de foreliggende lovforslag, ikke skulle beslaglægge en større del af nationalindkomsten end ca. 7,5 pct.

De tal, jeg her har nævnt, er naturligvis

skønsmæssige, og anderledes kan det ikke være; men det må være lige så berettiget for mig at fremføre visse tal, som det er for alle dem, der nærer betænkeligheder ved forslaget.

Jeg vil til slut takke alle ordførerne for den forholdsvis saglige diskussion, der har været ført her ved lovforslagernes første behandling, og jeg håber, at det arbejde, der nu skal tage sin begyndelse i et udvalg, må resultere i, at vi, inden dette folketingsår er forbi, kan vedtage loven om folkepension, loven om ændrede fradragregler for beregning af aldersrenten i henhold til folkeforsikringsloven og loven om hjælp til enker, så at der kan gives vore gamle medborgere, vore enker og invalider bedre økonomiske vilkår at eksistere under. Jeg kan vist roligt sige, at vi alle forud for de sidste valg har lovet velvillig medvirken hertil, og jeg håber på udvalgets og det høje tings medvirken til løsning af dette spørgsmål på en for befolkningen tilfredsstillende måde.

Finansministeren (Kampmann): De folkepensionsbidrag, som omhandles i lovforslaget om folkepensionering, er udregnet i skattedepartementet, og det kan derfor være rimeligt, at jeg besvarer nogle af de spørgsmål, der er stillet vedrørende disse bidrag. Jeg kunne også have lyst til at knytte enkelte bemærkninger til de økonomiske betragtninger, der fra forskellig side er fremført her under debatten. Jeg har forstået, at der stort set er enighed om, at udgifterne til folkepensionen skal dækkes. Det er vist kun fra kommunistisk side, man kommer let om herved.

Det ærede medlem hr. Lorentzen kom dog med en bemærkning om, at man principielt foretrak besparelser — det kan man altid stå og sige heroppe fra talerstolen, men det ville være rart, om det ærede medlem i anden omgang lidt nærmere ville præcisere, hvilke besparelser han har tænkt sig at man varigt kan gennemføre til finansiering af folkepensioneringsydelseerne. Jeg forstår, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen mener, at vi slet ikke har råd til en folkepensionering; det er et klart standpunkt. Det ville være interessant at høre, om de besparelser, det ærede medlem hr. Lorentzen fra samme parti tænker på, skulle gå ud på at forringe andre sociale ydelser. Hvis dette

[Finansministeren.]

er tilfældet, er der jo en ejendommelig modsætning mellem de to medlemmer, der har talt for partiet venstre.

Det ærede medlem hr. Poul Møller boltrede sig ret kraftigt i går. Man kunne mærke på det ærede medlem — hvis jeg må bruge et udtryk fra hans tale — at han var kommet ud af den abstrakte kommissionsatmosfære og over i de praktiske realiteters verden, hvor problemerne kan behandles sagligt, nøgternt og uden lidenskab. Det kunne vi tydeligt høre på det ærede medlems indlæg. Nu har jeg ikke deltaget i kommissionens arbejde, sådan som det ærede medlem har. Må jeg imidlertid have lov at spørge det ærede medlem: Er det sådan, at problemerne ikke er blevet behandlet sagligt i kommissionen? Har man ikke set nøgternt på problemerne dér? Har man været særlig lidenskabelig i kommissionen? Jeg synes, det var rart at få dette besvaret. Jeg har i alt fald indtryk af, at det ærede medlem ikke er ked af at benytte oplysningerne i kommissionsbetænkningen. Jeg synes ligesom det ærede medlem — og også det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen — at det er en god betænkning, der her er afgivet. Den indeholder mange oplysninger, som kan bruges under drøftelserne. Men hvorfor skal så kommissionsarbejdet lægges hen til den abstrakte atmosfære? Mon det ikke er sådan, at det ærede medlem ligesom begynder at fortryde noget af det, han har tilsluttet sig i kommissionen og nu vil lægge afstand mellem sig og dette.

Det ærede medlem var også meget utilfreds med bemærkningerne til folkepensionsforslaget; han fandt dem både fattige og sparsomme, og det ærede medlem var ligefrem forbløffet over, at der ikke var foretaget en eneste beregning af, hvad folkepensionen ville koste, og hvor stor bidragsprocenten ville blive, om 2, 3, 4, 5 eller 6 år. Jeg forstår ærligt talt ikke det ærede medlems kritik på dette punkt. Der er i bemærkningerne, som man må gå ud fra at det ærede medlem har læst grundigt, gjort rede for, at udgifterne til selve folkepensionen i løbet af en 5 års periode vil stige fra ca. 100 mill. kr. til 250 mill. kr.

Hvad bidragssatserne angår, er der i selve lovforslaget angivet en bidragsats på $1\frac{1}{2}$ pct. i de første 2 år, hvilket svarer

til — og det er der grund til at understrege, da det mange steder misforstås — ca. 1 pct. af de samlede indtægter for normalgruppen på mellem 10 000 og 20 000 kr. Når der ikke i selve lovforslaget er angivet bidrags-satser for de følgende år, skyldes det, hvad det ærede medlem jo også selv erkendte, at det er meget vanskeligt allerede nu at forudse, hvorledes bidragsydernes indtægter vil udvikle sig så mange år fremover. Til gengæld er der i bemærkningerne redegjort for, at det nævnte bidrag på 1 pct. af de samlede indtægter vil stige til ca. $2\frac{1}{2}$ pct. i løbet af 5 år, forudsat at indtægterne ikke forøges og bidragsprocenten iøvrigt opgøres efter samme principper som foreslået i lovforslaget.

Dette giver dog et vist indtryk af, hvorledes folkepensionsbidraget vil udvikle sig, og der kan selvfølgelig under udvalgsbehandlingen gives nærmere oplysninger om, hvorledes udgifterne til folkepension og bidragene kan forventes at udvikle sig i de enkelte finansår.

Det ærede medlem kritiserede iøvrigt, at der efter lovforslaget kun skal svares bidrag af ca. 1 million af de ialt godt 2 millioner indkomstansatte. Jeg ved ikke, hvor det ærede medlem har den opfattelse fra — den er i hvert fald urigtig. Antallet af bidragsydere vil efter forslaget blive omkring $1\frac{1}{4}$ million; det er lidt mindre end antallet af statsskatteydere, som er 1,4 millioner — her er tjenestemændene trukket fra, således at en egentlig sammenligning kan foretages. Jeg vil gerne vide, om det er det ærede medlems opfattelse, at antallet af bidragsydere skulle gøres meget større, således at det blev større end antallet af dem, der betaler statsskat.

Endelig stillede det ærede medlem nogle konkrete spørgsmål — jeg har i hvert fald fundet 3 til mig, som jeg nu skal forsøge at besvare.

Det første spørgsmål gik — såvidt jeg forstod — ud på, om der ved fastsættelsen af den foreslåede bidragsprocent var taget hensyn til, at folkepensionen er skattepligtig indkomst. Den foreslåede bidragsats på $1\frac{1}{2}$ pct. er fastsat således, at bidragene ikke alene dækker udgifterne til folkepensionen, men også nettotabet på indkomstskatterne til staten og den fælleskommunale udligningsfond, og det ligger i ordet „netto-

[Finansministeren.]

tab“, at det fremkommer som det samlede resultat af, at bidragene skal kunne fradrages ved opgørelsen af de skattepligtige indkomster, medens de skattepligtige indkomster på den anden side forøges med selve folkepensioneringsydelsen. I bemærkningerne til lovforslaget er nettotabet for det første finansår opgjort til omkring 15—20 mill. kr. Det er altså den forskel, der fremkommer ved, at man på den ene side får et større skattegrundlag på grund af, at folkepensionens ydelse skal medregnes, og på den anden side et tab, der opstår ved, at man kan fradrage præmien.

Endvidere spurgte det ærede medlem, om der ved beregningen af bidragene er taget hensyn til mindstebeløbene ved bidragenes opkrævning og til, at tjenestemændene ikke skal betale folkepensionsbidrag. Også dette kan besvares bekræftende. Jeg ved ikke, hvordan det ærede medlem er kommet på den tanke, at der ikke skulle være taget hensyn til disse ting. De indkomstbeløb, på grundlag af hvilke bidragsbeløbet beregnes, er nedsat med et anslået beløb på omkring 1 milliard kr. under hensyn til, at tjenestemænd og andre, der er ansat på lignende vilkår, ikke skal svare folkepensionsbidrag.

Endelig rejste det ærede medlem spørgsmålet om rimeligheden af, at ikke-forsørgere skal betale højere bidrag end forsørgere med samme indtægt, og kom i den forbindelse ind på kritik af skattelovgivningens forsørgerbegreb. Nu diskuterede vi jo forsørgerbegrebet forleden dag, og jeg skal ikke genoptage diskussionen, men blot sige, at det er da mit håb, at vi, inden vi er kommet igennem den 6 års periode, der her er tale om, har fået ændret dette forsørgerbegreb; iøvrigt kan jeg ikke være enig i, at det er så urimeligt, at ikke-forsørgere skal betale noget mere end forsørgere. Jeg er nok klar over, at det ærede medlem måske fortrinsvis tænker på ældre ikke-forsørgere, men man må huske, at langt størstedelen af ikke-forsørgerne — således som vi opgr det — er yngre mennesker, der har ganske godt råd til at betale disse bidrag; og dertil kommer, at langt de fleste af ikke-forsørgerne efterhånden gifter sig og opnår folkepension som ægtepar, så de får jo også noget for pengene.

Det ærede medlem var i denne forbindelse endvidere inde på, om det ikke bedre kunne betale sig for yngre mennesker at tegne en pensionsforsikring, og henviste samtidig til de beregninger, der var foretaget af direktør Børge Sørensen, Pensionsforsikringsanstalten. Der er jo ikke noget som helst mærkeligt i, at det kan være noget billigere for folk i de unge aldersklasser at tegne en sådan pensionsforsikring; men det ærede medlem springer ganske over, at det folkepensionsbidrag, som her er tale om, også skal gå til dækning af pensionsydelse til alle dem, der i dag slet ikke kan tegne en sådan forsikring, fordi de er over 62 eller 67 år, og tillige — hvis man vil trække andre eksempler frem — til dækning af de meget store præmier, som skulle betales, hvis de, der er i 40—50 års alderen, skulle tegne en sådan forsikring. Skal man derfor foretage en korrekt sammenligning, må man — det er direktør Børge Sørensen sikkert klar over og vil kunne forklare det ærede medlem — også tage hensyn til den skatteudgift, som ville fremkomme, dersom man, udover hvad der kræves, hvis man vil lade de unge tegne disse forsikringer, skulle yde bidrag til alle dem, der er ældre.

I det hele taget gik det gennem det ærede medlems indlæg — hvad jeg allerede i min indledning var inde på — at han er begyndt at fortryde, at han i folkeforsikringskommissionen har forladt forsikringstanken. Jeg forstår godt, at det ærede medlem måske har fået en del bebrejdelser herfor — folkeforsikringstanken har jo altid haft et hjemsted indenfor det konservative folkeparti. Jeg betragtede det som et af de væsentlige resultater af kommissionens arbejde, at man nu også indenfor det konservative parti var blevet klar over, at en egentlig forsikringsordning for hele befolkningen, med den dobbelte byrde, som der i så fald ville blive tale om, er det ikke muligt at gennemføre, og jeg beklager, hvis det ærede medlem nu er ved at forlade dette fornuftigere standpunkt, som partiet efterhånden var nået over til.

Jeg skal så knytte et par bemærkninger til det, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen nylig har fremført.

Det ærede medlem tog, efter nogle få bemærkninger om stigningen i aldersrenten

[Finansministeren.]

fra før krigen til nu, som socialministeren har svaret på, sit udgangspunkt i befolkningsudviklingen, og det synes jeg er et rigtigt udgangspunkt. Det er jo netop problemet, når vi står overfor det stærkt stigende antal ældre: Hvordan klarer vi forsørgelsen af disse? Vedrørende det forløbne tiår er det jo rigtigt, som det ærede medlem sagde, at samtidig med at antallet af ældre har været stærkt stigende på grund af længere levealder, har antallet af personer i de såkaldte produktive aldersklasser forholdsvis været stagnerende eller ligefrem nedadgående, bl. a. fordi antallet af børn også har været stærkt stigende. Men vi er dog nu ved at komme ind i et nyt tiår, hvor de mange børn, der blev født i 1940-erne, efterhånden bevæger sig ind i de produktive aldersklasser. Der er dog altså her trods alt et lille lyspunkt.

Det afgørende er som sagt dette spørgsmål: Hvordan klarer vi forsørgelsen af det stigende antal gamle? På det punkt synes jeg der er en væsentlig mangel i det ærede medlems argumentation, for den går vel kort sagt ud på, at vi må sørge for, at de gamle ikke får for stor sikkerhed i alderdommen, og at virkningen heraf så skulle være, at de sparede mere op. Heroverfor stiller mit parti et forslag, der bygger på, at folk bevarer arbejdsevnen noget længere op i årene, og som samtidig vil stimulere de ældres lyst til at bevare arbejdsevnen og gøre en indsats. Dette har i hvert fald for mig været et meget væsentligt motiv i arbejdet med folkepensionsforslaget. Tankegangen giver sig udtryk på to måder: dels i håbet om, at den arbejdsduelige alders forskydning opad vil begynde at vise sig i praksis — allerede på grund af levetidens forlængelse — så man derfor har turdet foreslå begyndelsesalderen sat op fra 60 til 62 år for kvinder og fra 65 til 67 år for mænd — dels i ønsket om efterhånden at nå over til, at den indtægt, folk erhverver ved siden af renten eller pensionen, såvidt gørligt ikke skal

øve nogen indflydelse på størrelsen af det, man modtager som aldersrente, i hvert fald slet ikke nogen indflydelse på det, man modtager som folkepension. Dette punkt i forslaget tror jeg ikke man uden videre kan erstatte.

Jeg har nok forstået, at det ærede medlem — jeg tror også det ærede medlem hr. Poul Møller — mener, vi på dette område kunne komme videre ved at lempe de såkaldte aftrapningsregler. Forslaget om ændringer i folkeforsikringsloven er jo udtryk herfor. Jeg tror nu, at så længe der er noget tilbage af dette — og det er der jo selv efter de ændringsforslag, der er stillet — at man kan miste en væsentlig del af sin merfortjeneste, ved at aldersrenten nedsættes, vil der stadig være en betydelig ulyst til at stile efter fortsat at erhverve indtægt, når man er nået op i alderen. Det er meget vigtigt, at der sker en ændring på dette punkt, for skal vi have mulighed for at give vore gamle en god forsørgelse — her tænker jeg også på de mange, der ikke fortsat kan arbejde — må vi indrette vor sociallovgivning ud fra produktive synspunkter, og det er vel netop på dette område, der er en væsensforskel mellem det syn, mit parti har på sociallovgivningen, og det syn, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen her gav udtryk for.

Det ærede medlem fremdrog tre væsentlige virkninger af folkepensionsforslaget, som han ønskede at kommentere. Han sagde, at forslaget gennemførelse ville forøge statsbudgettet, ville forøge de direkte skatter og desuden ville få en række indirekte virkninger, som det ærede medlem lagde stor vægt på. Lad mig først tage spørgsmålet om forøgelsen af de direkte skatter, som jeg trods alt synes er det mindste af de tre problemer, som det ærede medlem nævnte; jeg synes ligefrem, det ligger sådan lidt udenfor. Om dette spørgsmål vil jeg sige, at jeg er principielt tilhænger af, at man finansierer merudgiften ved folkepensionen over statens almindelige indtægter, at man ikke opstiller et bidrag,

[Finansministeren.]

som er bestemt til at skulle gå til folkepension. Når mit parti og jeg er gået med til en ordning med et særskilt folkepensionsbidrag, må det i udpræget grad betragtes som et forhandlingsgrundlag; det må betragtes som et tilbud til det konservative folkeparti og venstre, idet vi har forstået de to partiers standpunkt således, at de lagde megen vægt på, at man opkrævede et særligt bidrag til sikring af udgifterne ved folkepension. Hvis dette ikke skulle være tilfældet, var det rart at få det frem her under debatten.

Det andet punkt, som det ærede medlem nævnte, var en påpegning af det uheldige i, at man måtte opstille en særlig overskudsbudgettering for folkepensionen alene, altså måtte opkræve et større bidrag, end hvad der var nødvendigt til dækning af folkepensionsudgifterne, for derigennem at afbalancere den øjeblikkelige virkning på opsparingen, som lovforslagets gennemførelse vil medføre. Det ærede medlem gik ud fra, at langt den største del af folkepensionsydelse ville blive forbrugt, ja, det ærede medlem gik øjensynlig ud fra, at alle 100 pct. vil blive forbrugt. Det er jeg ikke ganske sikker på. Jeg kan være enig med det ærede medlem i, at en meget væsentlig del vil blive forbrugt; men vi må ikke glemme, at en række af de borgere, som vil modtage folkepensionsydelsen, i øjeblikket vel nok bruger af deres kapital, således at det begreb, som er døbt nedsparring, måske vil kunne formindskes noget.

Så er der spørgsmålet om, hvor meget folkepensionsbidraget af den grund skal være større end udbetalingen. Ifølge lovforslaget er der en speciel overbudgettering på 20—30 mill. kr., og det mener jeg er tilstrækkeligt; for det er ikke rigtigt, som det ærede medlem siger, at en væsentlig del af folkepensionsbidraget betales af de større indkomster. Jeg ved ikke, hvor man skal sætte grænsen mellem små og store indtægter, men sætter vi den ved en snes tusind kroner, er det højst en halv snes procent af folkepensionsbidraget, der betales af store indkomster, så der er ikke den væsentlige overflytning, som det ærede medlem var inde på, og derfor vil opkrævningen af folkepensionsbidraget ikke betyde den væsentlige nedgang i opsparingen,

som det ærede medlem er tilbøjelig til at antage. Jeg er imidlertid enig med det ærede medlem i, at det kan være vanskeligt at foretage sådan en speciel overbudgettering. Det ærede medlem var jo inde på, at det måtte i hvert fald ikke medføre, at man af den grund i år eller i de nærmest kommende år, hvor vi alle ønsker et større overskud på statens budget, slækker på dette overskud. Der er vi fuldstændig enige. Det ville dog sikkert være lettere at undgå dette, hvis man ikke havde denne specielle dækning, for det, vi må sigte på, er naturligvis det samlede overskud på statsbudgettet.

Det ærede medlem har altså efter min mening ikke kunnet påvise, at den måde, vi finansierer på, rent øjeblikkelig vil svække opsparingen. Derimod kunne man jo nok spørge: Vil man på længere sigt få en nedgang i opsparingen? Ja, efter det ærede medlems mening behøver man ikke at spørge, han er øjensynlig meget overbevist herom. En gang imellem siger det ærede medlem, at vi andre er lidt for agitatoriske. Jeg synes næsten, det ærede medlem er noget ensidig i sine betragtninger over, hvorledes folkepensioneringen vil påvirke opsparingen på længere sigt. Jeg synes, vi må slå fast, at vi ikke ved noget herom. Der kan fremføres argumenter for og imod. Det ærede medlem har her fremført forskellige argumenter for, at opsparingen vil blive svækket. Jeg skal prøve at anføre et par argumenter, der kan trække den anden vej.

Man kan for det første spørge: Har vi nogen erfaring for, at folk, der i øjeblikket har en pensionsordning, det kan være tjenestemænd eller privatpensionister, udover pensionsordningen opsparer mindre end andre grupper af befolkningen, som iøvrigt indtægtsmæssigt er nogenlunde lige stillede? Jeg indrømmer, at det ud af de statistiske oplysninger, der foreligger — der er særlig indkomststatistik opgjort på grund af selvangivelser — er svært at besvare dette spørgsmål entydigt, men meget tyder ikke på det, hvis man ser på formuleringerne, der er noget større hos dem, der har pensionsordning, end hos andre indkomstgrupper af tilsvarende karakter.

Hertil kan naturligvis siges: ja, men de mennesker, der søger en fast stilling med pensionsret, er også folk, der iøvrigt har en

[Finansministeren.]

tilbøjelighed til at lægge lidt til side og se ud i fremtiden. Men det er netop også det, der for mig er det afgørende, om ikke dette, at en større del af befolkningen får sikkerhed for, at de, når de når op i en bestemt alder, har en folkepension, et vist grundbeløb til at klare dagen og vejen med, måske vil blive et incitament til at lægge noget til side, der kunne blive en sløjfe i tilværelsen, en ligefrem forbedring i vilkårene til den tid. Derfor vil jeg bede det ærede medlem, når han igen møder den mand, han talte med i morges på vej til toget, og som havde spurgt, om han nu skulle opgive sin private forsikring, at sige til ham, at det skal han ikke. Han vil nemlig netop på grund af den gennemførelse af folkepensionering, som der her er tale om, få betydelig større gavn af den private forsikring end hidtil. Han vil netop, hvad jeg forstår vi fra alle sider her i salen lægger vægt på, også få en del erstatning for det inflationstab, som han har lidt. Jeg er altså ikke nær så sikker som det ærede medlem på, at man så entydigt kan afgøre, at opsparingen vil blive mindre.

Det ærede medlem var dernæst inde på tjenestemændenes forhold. Jeg tror ikke, tiden er inde til en lang diskussion her. Det er klart for os alle, at noget af det drivende bag ønsket om folkepensionering hos den øvrige befolkning har været dette, at man gerne ville have det noget lignende som tjenestemændene.

Jeg synes, at når det ærede medlem her fremstiller det, som om tjenestemændene næsten ikke betaler noget til deres pension, så tiltrænger det dog et enkelt korrektiv, nemlig dette, at man ofte glemmer, at tjenestemændene gennem den almindelige skattebetaling er med til at dække aldersrenten til den øvrige befolkning. Det vil altså sige, at den første del af tjenestemændenes pension, den del som svarer til aldersrenten, er betalt — det kan man vel have lov til at hævde — gennem de almindelige skatter. Dette betyder ikke, at jeg mener, at det pensionsbidrag, som tjenestemændene i dag yder, er tilstrækkeligt til at dække den del af pensionen, der ligger over aldersrentebeløbet. Det er netop et spørgsmål, der nu skal behandles i lønningskommissionen. Det har hidtil været sådan, at man har

sagt: vi kan ikke tage stilling til dette spørgsmål, før vi kender tankegangen om, hvordan folkepensionen skal indrettes. Nu kommer det ærede medlem og siger: ja, men jeg kan ikke tage stilling til folkepension, før vi har fået det andet ordnet. Der er vel ikke andet for end at prøve på at løse de to problemer samtidig.

Det ærede medlem fremdrog dernæst, at det var en vigtig principiel ændring, hvis man gennem folkepensionen overtog ansvaret for forsørgelsen af den ældre del af befolkningen. Jeg mener som sagt, at vi kun overtager ansvaret for ydelsen af et grundbeløb, som jeg ikke synes er voldsomt stort; men er det ærede medlem nu klar over, at der ikke er så stor forskel på det nuværende system og det, man går over til? Det har været fremdraget før, men jeg vil gøre det igen: i dag modtager vel 54 pct. af de ældre, der har den alder, der kræves, aldersrente; kun noget over 80 pct. har ret til en sådan rente. Springet op til 100 pct. er altså ikke så stort, og der kan vist kun blive diskussion om, hvordan man efterhånden skal nærme sig de 100 pct.

Endelig var det ærede medlem inde på den kritik, der er rettet imod folkepensioneringen, idet man siger, at der er så mange andre sociale områder, hvor man i stedet skulle sætte ind.

Socialministeren har allerede svaret herpå, så jeg skal kun gøre en enkelt bemærkning. Jeg synes, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen er den sidste, der skulle komme med denne indvending, for har man det standpunkt, at vi ikke har råd til en folkepensionering, så har vi heller ikke råd til nogen af de andre ting. Iøvrigt forekommer det mig, at det er lidt sent, man fra den side er begyndt at se, at der også er andre opgaver indenfor den sociale lovgivning, der skal løses. Jeg kan kun udtrykke håbet om, at sympatien må have holdt sig, når forslag på disse områder, efterhånden som udviklingen skrider frem, kommer til at foreligge.

Min konklusion er, at således som bidraget til folkepensionen er bygget op, vil gennemførelsen af dette folkepensionsforslag ikke kunne gøre opsparingen mindre i øjeblikket, og jeg mener endog, at på noget længere sigt skulle en overgang til folkepensionssystemet ikke alene øge den produktive

[Finansministeren.]

indsats her i landet, men også på mange områder kunne bidrage til, at opsparings-tanken kommer ud i større dele af befolkningen. Når vi disse to ting, har vi også fået et væsentligt grundlag for, at vi på længere sigt kan få råd til at videreføre folkepensionen.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om sygeplejersker.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om sygeplejersker*.

Dette lovforslag er udarbejdet på grundlag af en betænkning, som i april 1954 blev afgivet af det af indenrigsministeriet nedsatte udvalg vedrørende sygeplejerskemanglen. Udvalget havde allerede i 1949 afgivet en betænkning om afhjælpning af den akutte mangel på sygeplejersker.

De nugældende lovbestemmelser vedrørende sygeplejerskers autorisation og forhold iøvrigt findes i lov nr. 140 af 26. april 1933 om autoriserede sygeplejersker, således som denne lov er ændret ved lov nr. 133 af 30. marts 1942 og lov nr. 286 af 18. juni 1951.

Da disse regler ikke længere kan betragtes som tilfredsstillende på alle punkter, foreslås der en række ændringer i forhold til den hidtil gældende lovgivning.

Det foreslås således, at betegnelsen sygeplejerske — men derimod ikke det at pleje syge — skal være forbeholdt autoriserede sygeplejersker, medens disse under den nuværende ordning kun har eneret til betegnelsen autoriseret sygeplejerske. Endvidere foreslås betingelserne for at opnå autorisation ændret som følge af udvalgets forslag til en omlægning af sygeplejerskeuddannelsen; de nærmere regler for uddannelsen skal gives ved en kgl. anordning.

Endelig foreslås oprettet et sagkyndigt uddannelsesnævn på mindst 5 og højst 10 medlemmer, der skal være rådgivende for

sundhedsstyrelsen i spørgsmål vedrørende sygeplejerskeuddannelsen, og som i samarbejde med sundhedsstyrelsen skal virke for, at uddannelsen kommer til at svare til de krav, der til enhver tid må stilles. I denne forbindelse vil jeg gerne pege på, at udviklingen i de sidste 20 år såvel med hensyn til sygdomsbehandlingen som sygdomsforebyggelsen har medført, at kravene til sygeplejerskerne og til deres uddannelse er blevet betydeligt skærpet; denne udvikling vil utvivlsomt fortsætte fremover.

Ved opbygningen af forslaget til lov om sygeplejersker har man iøvrigt fulgt princippet i loven om udøvelse af lægegerning og loven om udøvelse af jordemodergerning, således at man i de enkelte afsnit præciserer betingelserne for at opnå autorisation, sygeplejerskens pligter, reglerne om tilsyn og straffebestemmelser.

Idet jeg iøvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg blot knytte nogle kommentarer til enkelte af forslagets bestemmelser.

I forslagets § 1 fastslås det, at kun den, der har modtaget autorisation, er berettiget til at udøve virksomhed som sygeplejerske og betegne sig som sygeplejerske. I tilslutning hertil vil jeg gerne understrege, at forslaget ikke udelukker, at mænd bliver uddannet og autoriseret. Man har endvidere fundet, at der som en overgangsregel under visse nærmere angivne betingelser også bør være adgang for mænd, der allerede har gennemgået sygeplejeuddannelse, til at opnå autorisation. Reglerne herom findes i forslagets § 15.

Bestemmelserne i forslagets § 2 om betingelserne for at opnå autorisation er i alt væsentligt udformet på linie med de tilsvarende bestemmelser i loven om udøvelse af lægegerning og loven om udøvelse af jordemodergerning, og det samme gælder reglerne i forslagets § 4 om adgangen til at fratage en sygeplejerske retten til at udøve virksomhed som sådan.

Sammenfattende kan det siges, at hensigten med dette lovforslag er at tilvejebringe bedre rammer for sygeplejerskens uddannelse og for hendes ansvarsfulde gerning.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale forslaget til lov om sygeplejersker til det høje tings velvillige behandling.